

Mishnah Shevi'it, chapter 9

משנה שביעית פרק ט

(1) Rue, wild asparagus, purslane, mountain coriander, water parsley, and meadow berries, are exempt from tithes [tithes are only taken from owned produce; the aforementioned are generally abandoned and are considered ownerless property and are not subject to tithes. This is deduced

א הפיגם, והירבוזין השוטים, והחלגלוגות, כסבר שבהרים, והכרפס שבנהרות, והגרגר של אפר, פטורין מן המעשרות, ונלקחים מכל אדם בשביעית, שאין כיוצא בהם נשמר. רבי יהודה אומר, ספחי תרדל, מתרין, שלא נחשדו עליהן עוברי עברה. רבי שמעון אומר, כל הספחים, מתרים, חוץ

from the verse regarding tithes which states: "And the Levite — because he has no portion or inheritance with you —" (Deuteronomy 14:29) thus, only such produce that the Levite has no portion in it with you, thus excluding ownerless property from tithes], and may be purchased from any person [even from those who are suspected of trading with *shemittah* produce] during the *shemittah* year, since such produce is not usually guarded [thus, we do not fear that this produce resulted from restricting public access to them. However, this is limited to the equivalent of three meals, since money spent for *shemittah* produce is subject to *shemittah* laws, and we fear lest the seller will keep the money and use it unlawfully (see 8:5)]. Rabbi Yehudah says: Aftergrowths [growing from seeds which fell to the ground, during the sixth-year harvest] of mustard are permitted, since transgressors are not suspected [of selling from illegally, guarded seeds] concerning them. Rabbi Shimon says: All aftergrowths are permitted [since they

רבנו עובדיה מברטנורא

א הפיגם. עשב שקורין רוט"א בלע"ז: והירבוזין. אספרג"י בלע"ז, והשוטים הם אספרג"י של שדות, אותן שאינן של גנות: והחלגלוגית. בערבי רגל"א, ובלעז וירדולאג"ש, וכוסבר קוליאנדר בלעז. ודוקא של הרים, אבל של גינה חשוב הוא: וכן כרפס. של נהרות דוקא, אבל לא של גינה: כרפס. אפוי"ו בלע"ז: גרגיר. אוריג"א בלעז. שבאפר. הגדל באחו, אבל של גינה חשוב הוא: פטורים מן המעשר. בכל השנים, כדמפרש טעמא שאין כיוצא בהם נשמר, שאין נחשבין בעיני בעליהן ומפקירין אותן, והפקר פטור מן המעשר כדכתיב (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך, בדבר שאין לו חלק ונחלה עמך יטול מעשרותיו, יצא הפקר לקט שכחה ופאה שיש לו חלק עמך: ונלקחים מכל אדם בשביעית. לפי שאין דרך לשמרן דכל דבר שדרך לשמרן אסור לקנות אותו מעם הארץ בשביעית שהוא חשוד לשמור הפירות ושלא להפקירן, והלוקח מן המשומר אפילו כחצי איטר אסור, וכל הנך דמתניתין, שחזקתן שאין משמרין אותן מותר ליקח מהן מעם הארץ כדי מזון שלש סעודות בלבד ולא יותר, שאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ, אף על פי שהפירות הן מן ההפקר, יותר ממזון שלש סעודות, מפני שהוא חשוד לאצור הדמים ואינו נוהג בהם קדושת שביעית: שלא נחשדו עליהם עוברי עבירה. להביאם מן המשומר. ואין הלכה כר' יהודה: כל הספיחין מותרין.

are usually not guarded] with the exception of the aftergrowths of cabbage, since it has no wild growing substitute [and is, thus, illegally guarded]. But the Sages say: All aftergrowths are forbidden [as a precaution against transgressors who will sow things in secret, and then claim that they are aftergrowths, except for those vegetables which

מספּיחי כּרוב, שאין פּיוצא בהם בּירקות שְׂדֵה. וּחֲכָמִים אָמְרִים, כָּל הַסְּפִיחִים אֲסוּרִים: **ב** שְׁלֹשׁ אַרְצוֹת לְבִיעוּר, יְהוּדָה, וְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וְהַגְּלִיל. וְשְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ אַרְצוֹת לְכָל אַחַת וְאַחַת. גְּלִיל הָעֵלְיוֹן, וְגְלִיל הַתְּחִתּוֹן, וְהָעֵמֶק. מִכְּפַר חֲנַנְיָה וּלְמַעְלָן, כָּל שְׂאִינוֹ מִגְדַּל שְׁקֵמִין, גְּלִיל הָעֵלְיוֹן, וּמִכְּפַר חֲנַנְיָה וּלְמַשּׁוֹן, כָּל שֶׁהוּא מִגְדַּל שְׁקֵמִין גְּלִיל הַתְּחִתּוֹן. וּתְחוּם טְבַרְיָא, הָעֵמֶק. וּבִיהוּדָה: הָהָר וְהַשְּׁפֵלָה וְהָעֵמֶק.

were not usual to sow at all (Tiferet Yisrael)].

(2) There are three [distinct] districts [in Eretz Yisrael] in respect to the law of [biur] removal. [*Shemittah* produce could be eaten as long as similar produce grew in the fields and were available to the beast of the field. Once the produce was no longer available to the cattle, all similar produce that had been gathered had to be removed from one's house and declared ownerless; (Leviticus 25:7)]. [These are:] Judea, Eiver Hayardein [according to the Bartenurah, this does not mean Transjordan], and Galil, and each one of these is [in turn,] divided into three districts. [Galil is divided into] Upper Galil, Lower Galil, and the valley; from Kefar Hananiah upwards, [namely, the area] where sycamores do not grow, is [considered] the Upper Galil; from Kefar Hananiah downwards, where the sycamores do grow, is the Lower Galil; the environs of Tiberias is [considered part of] the valley. And [the three divisions] in Judea [are]: The mountain region, the lowlands [of the south], and the valley. [And regarding the third area:] The

רבנו עובדיה מברטנורה

לקחת מכל אדם דמחוקקין להו שאינם מן השמור: **חוץ מספּיחי כּרוב**. שחוקקן מן השמור לפי שאין פּיוצא בהם בּירקות שדה שאין גּדילים כמותן במדבר ואין הלכה כרבי שמעון: **ב** שלש ארצות. בארץ ישראל חלוקות זו מזו לענין ביעור, וביעור האמור בכל מקום בשביעית הוא שכל זמן שאין נמצא בשדה מאותו המין שאסף אליו בית, חייב לבער אותו המין מן הבית מיד, כגון אם לקח תאנים ועשה מהן גרוגרות, אינו יכול לאכול מאותם גרוגרות אפילו בשנה השביעית, אלא כל זמן שנמצאים תאנים מחוברות לאילן, וכשכלו התאנים מן האילנות חייב לבער הגרוגרות שבביתו, או לאכלן כולן מיד, או להפקירן, עד שלא ישאר מהם בביתו, דכתיב (ויקרא כה) ולבהמתך ולחיה, כל זמן שחיה אוכלת בשדה, האכל לבהמתך מן הבית. כלה לחיה מן השדה, כלה לבהמתך מן הבית. והשתא קאמר שארץ ישראל כולה נחלקת לשלשה חלקים לענין ביעור וכל חלק וחלק ממנה נחלק לשלשה חלקים: **כל שאינו מגדל שקמים גליל העליון**. שהשקמים אין גדילים אלא בשפלה, וסימן לדבר בשקמים

plains of Lod are like the lowlands of the south, and its mountain region is like the King's Mountain. From Beit Horon to the sea is considered one district.

(3) And why did they speak of three districts? So that one may eat *shemittah*-year produce in each district

until the *shemittah*-produce in the last division of that district has disappeared [thus, if produce in the mountain region of Judea has disappeared from the field, but, is still found in the fields of one of the other divisions of Judea, then, the entire district of Judea may still eat. However, one may not eat in Judea because of produce which is still available in one of the districts of the Galil or Eiver Hayardein]. Rabbi Shimon said: They spoke of three districts only [regarding the districts] of Judea, but all other districts [in Israel] are treated as King's Mountain [i.e., one may eat produce until the last such produce disappears from King's Mountain. King's Mountain was the most fertile area in Israel and its produce lasted the longest]; and all other districts are equal regarding olives and dates [i.e., olives and dates may be eaten as long as olives or dates were available in even one area of Israel. The *halachah* does not follow Rabbi Shimon].

רבנו עובדיה מברטנורא

אשר בשפלה (מלכים א' 1). ותחום טבריא. הוא העמק, אלו השלשה הם מהגליל: ההר והשפלה והעמק. הם שלשה חלקים של ארץ יהודה: שפלת לוד, והר [שלה] לוד, ומבית חורון עד הים, הם שלש חלוקות של עבר הירדן, ושפלת לוד כשפלת הדרום דכל זמן שאוכל בשפלת (הדרום) אוכל בשפלת (לוד), וההר של שפלת לוד אוכלים בו כל זמן שאוכלים בהר המלך: מבית חורון ועד הים מדינה אחת. וכל זמן שלא כלה לחיה מאחת מן המקומות שביניהם יכולים כל אנשי הגבול ההוא לאכול על ידי המקום האחד שלא כלה בו לחיה מן השדה: ג ולמה אמרו שלש ארצות. הואיל ושלש ארצות בכל אחת הרי כאן תשע ארצות למאי הלכתא אמרו שלש ארצות לביעור ותו לא: שיהיו אוכלים: ביהודה עד שיכלה האחרון שבשלש ארצותיה, וכן בגליל וכן בעבר הירדן, אבל אין אוכלים ביהודה על ידי אותן שבגליל ולא בגליל על ידי אותן שביהודה דגמירי שאין חיה שביהודה מתרחקת לצאת מיהודה לגליל ומגליל ליהודה, אבל יוצאה היא מגליל לגליל ומיהודה ליהודה: ושאר כל הארצות כהר המלך. שאר כל הארצות שבארץ ישראל אוכלים על ידי הפירות הנמצאים בהר המלך והוא היה רב הפירות ואחרון מכל שאר ארצות שבארץ ישראל: וכל הארצות כאחת לזיתים ולתמרים. כל הארצות שבארץ ישראל אוכלים זיתים ותמרים על ידי ארץ אחת שלא כלו בה הזיתים והתמרים לחיה מן השדה, בין שתהיה הארץ הזויה ביהודה או בעבר

ושפלת לוד כשפלת הדרום, וההר שלה כהר המלך. מבית חורון ועד הים מדינה אחת: ג ולמה אמרו שלש ארצות. שיהיו אוכלין בכל אחת ואחת, עד שיכלה האחרון שבה. רבי שמעון אומר, לא אמרו שלש ארצות אלא ביהודה. ושאר כל הארצות, כהר המלך. וכל הארצות, כאחת לזיתים ולתמרים:

(4) One may eat [stored *shemittah*-produce only] so long as [similar produce is still available in] ownerless [fields], but not when it is [available, only in] guarded [areas; this is deduced from the verse: “And the produce of the Shabbat of the land, will be yours to eat And all of its produce may (also) be eaten by your domestic animals and by the wild animals that are in your Land.” (Leviticus 25:6-7) Domestic animals are juxtaposed with wild animals to tell you that men or domestic animals may eat from produce stored in the house or garden as long as wild animals can avail themselves from the fields]. Rabbi Yose, permits it also when [similar produce] is found guarded [when still attached to the soil; but once detached and guarded, Rabbi Yose agrees that the produce is forbidden (Tosfot Yom Tov). The *halachah* does not follow Rabbi Yose]. One may continue to eat as long as there is availability in *tefihin* [i.e., clay vessels, put up on outside walls and ledges as birdhouses; as long as grain is found in these birdhouses, one may eat similar grain stored at home], or by virtue of the second crop [of the trees that yield biannually, though the first crop is no longer available]; but, one must not eat [summer grapes] by virtue of winter grapes [that ripen in the winter of the eighth year, since these were inferior, inedible grapes]. Rabbi Yehudah permits [even by virtue of the latter] provided they began to ripen before the summer [of the seventh year] had ended [and are thus, seventh-year, rather, than eighth-year produce].

(5) If one preserves three varieties of vegetables in one barrel — Rabbi Eliezer

רבנו עובדיה מברטנורא

הירדן או בגליל. ואין הלכה כרבי שמעון: **ד אוכלים על המופקר.** אוכלים ממה שבבית על ידי שמצוי מאותו המין במקום המופקר, אבל אם פסק וכלה אותו המין ממקום המופקר, אף על פי שנמצא ממנו במקום השמור בבית או בגנות חייב לבער, כדאמרן, כלה לחיה מן השדה כלה לבהמתך מן הבית: **רבי יוסי מתיר אף על השמור.** ואין הלכה כר' יוסי: **אוכלים על הטפחים.** על מה שמשמיים העופות בטפחים שהן כלי חרס הבנויים בכותל אשר שם צפרים יקננו, ואוכלים ממה שבבית כל זמן שמצוי מאותו המין בטפחים: **ועל הדופרא.** אילן שעושה פירות שתי פעמים בשנה אוכלים בראשון עד שיכלה האחרון שבמינם: **אבל לא על הסתונויות.** אין אוכלין בענבים על ידי הענבים הגדילים בימות הסתיו. **רבי יהודה מתיר.** לאכול בענבים על ידי הסתונויות כל זמן שבברו קודם שיכלה הקיץ. ואין הלכה כר' יהודה: **ה הכובש שלשה כבשים.** שלשה מיני ירק:

says: [Since they impart flavor to one another,] they may be eaten only as long as the first still remains [available on the field; as soon as one of them has ceased from the fields, the other two will then be forbidden]; but Rabbi

Yehoshua says: [Just the opposite; since they impart flavor to each other, one may eat] even as long as the last one remains available [since the two varieties also have the flavor of that species which is still available. This is deduced from the verse which states regarding Yoveil: “You will eat its produce מן השדה — from the field,” we already learned the law necessitating the availability of the produce to the beast of the field (from verse 7) thus, this verse seems superfluous; Rabbi Yehoshua, thus, takes מן השדה to mean, from some of the field, i.e., even if only part is available in the field, the produce is permissible]. Rabban Gamliel [argues both on Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua and] says: Any vegetable [among the three] which is no longer available in the field, [that vegetable only] must be removed from the barrel the other two vegetables, though containing flavor of the first vegetable, are permitted, because mere flavor does not subject to biur]. The *halachah* follows his view. Rabbi Shimon says: All vegetables are regarded as one [variety] regarding the law of [biur] removal [thus, as long as any vegetables are available in the field, all the vegetables in the barrel may be eaten]. Purslane [a plant which tends to grow in hidden places that are very moist, thus lasting a long time, though they are no longer found in the field] may be [assumed to be available elsewhere and thus,] eaten as long as artichokes [which

אוכלין על הראשון. רבי יהושע אומר, אף על האחרון. רבן גמליאל אומר, כל שכלה מינו מן השדה, יבער מינו מן החבית, והלכה כדבריו. רבי שמעון אומר, כל ירק, אחד לבעור. אוכלין ברגילה עד שיכלו סגירות

רבנו עובדיה מברטנורא

בחבית אחת. של חומץ או של ציר כדי שיתקיימו שלשת מיני הירק יחד: ר' אליעזר אומר אוכלים על הראשון. וכיון דכלה מין אחד מזה מן השדה נאסרו כולם ואפילו אותן שלא כלו, שאותו מין שכלה נתן טעם באותן שלא כלו ואסרו. דתנן לעיל בפרק ז' שביעית אוסרת במינה במשהו, ושלא במינה בנותן טעם: ר' יהושע אומר אף על האחרון. על סמך מין הכלה אחרון יאכל משלשתן, אף על פי שכבר כלו השנים לחיה שבשדה. וטעמא דר' יהושע הואיל ואלו שכלו בלועים מטעם אותו שלא כלה דאמר קרא (ויקרא כה) מן השדה תאכלו את תבואתה, כל זמן שאתה אוכל מן השדה אתה אוכל מן הבית, והאי קרא יתירא הוא דהא דרשינן לה מן ולבהמתך ולחיה אשר בארצך, כל זמן שחיה אוכלת בשדה האכל לבהמתך מן הבית וכו', אלא קרא לכבושים הוא דאתא והכי קאמר מן השדה תאכלו את תבואתה, אם יש בשדה מקצת מן הדבר הנכבש בבית שהטעם הבלוע בדבר הנכבש יש במינו עדיין בשדה, שעדיין לא כלה, אף על פי שיעקר הפרי כלה,

are a comparable long-lasting vegetable] are still found in the valley of Beit Netofa [where the crop remains longest in the field, on account of its fertility and plentiful supply of water].

(6) If one gathers fresh grasses, [he may eat them] until the moisture [in the ground] has dried up [afterwards, they are subject to *biur* removal]; and

if he gathered dry [grasses, he may eat them], until the second rainfall [of the eighth year, usually the twenty-third of Heshvan. At that time, dry grasses in the field become unfit even for beasts in the field]. [Fresh] leaves of reeds and of the vine [may be eaten] until they fall from the stems; but, if they are gathered [to be used] dry, [they may be eaten] until the second rainfall. Rabbi Akiva says: [Regardless of whether they are fresh grass or dry grass, fresh leaves of reeds or fresh leaves of vines, or dry] in all [these] cases, [they may be eaten] until the second rainfall [the *halachah* does not follow Rabbi Akiva].

(7) Similarly, one who rents a house to another until the rains, [means,] until the second rains. [So too,] if one had vowed not to derive any benefit from his fellow until the rains [he means] until the second rains. Until when may the poor enter the orchards [to gather *שכחה*, *לקט* and *פאה* every year, and in the seventh year, the *shemittah*-produce]? Until the second rains [but not afterwards, as they will

רבנו עובדיה מברטנורא

אף על פי כן תאכלו את תבואתה ואינו זקוק לבער: **כל ירק אחד הוא**. לא נתנו חכמים שיעור לכל ירק בפיני עצמו אלא אף על פי ששלתן כלו מן השדה הואיל ואיכא שאר ירקות שלא כלו אוכל על ידו שאר ירקות, ולא יבערם מן החבית עד שיכלו כל הירקות כולן מן השדה. והלכה כרבן גמליאל, דכל שכלה מינו מן השדה יבער מינו מן החבית ואוכל את השאר: **ו המלקט עשבים לחים**. אוכלן בלא ביעור עד שיישב לחלוחית הארץ הממתק את הפירות, משם ואילך חייב לבער: **המגבב ביבש**. המלקט בעשבים יבשים אוכלן בלא ביעור: **עד שתירד רביעה שניה**. שהיא בשנה בינונית בעשרים ושלושה במרחשון, משם ואילך חייב לבער: **מגבב**. תרגום לקושש קש, לגבבא: **רביעה**. על שם שהמטר רובע את הארץ ומולידה כזכר זה שרובע את הנקבה: פירוש אחר, שמרביץ העפר ומשכיבו. תרגום רובץ, רביע: **ועלי גפנים**. לחים, אוכלים בהן כל זמן שנמצאים באביהן, כלומר, במחובר לאילן: **שישורו**. שיפלו: **והמגבב ביבש**. בעלי קנים וגפנים יבשים, אוכל עד שתירד רביעה שניה ואחר כך יבער: **בכולן**. בין עשבים בין קנים וגפנים בין לחים בין יבשים. ואין הלכה כר'

harm the soil that has become soft on account of the rain]. From when may one derive benefit or burn the straw and stubble of *shemittah*-produce [and not be considered wasting *shemittah*-produce by burning it, rather than by using it as fodder (see 8:1)]? After the second rains [at which time, the straw and stubble has already decayed and is no longer considered fodder for the animals, and thus, even

עניים נכנסים לפרדסות, עד שתדר רביעה שניה. מאימתי נהנין ושורפין בתבן ובקש של שביעית, משתדר רביעה שניה: ח מי שהיו לו פרות שביעית והגיע שעת הבעור, מחלק מזון שלש סעודות לכל אחד ואחד. ועניים אוכלין אחר הבעור, אבל לא עשירים, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר, אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הבעור: ט מי שהיו לו פרות שביעית שנפלו לו בירשה או שנתנו לו במתנה, רבי אליעזר

good straw in the house is no longer subject to the sanctity of *shemittah*].

(8) If one had *shemittah*-produce [at home] and the time of [*biur*] removal had come, he may apportion food for three meals to everyone [from his household, friends and neighbors; the rest is then removed and he declares: Whoever needs, let him take]. And [only] the poor may eat from it after the removal, but not the rich; these are the words of Rabbi Yehudah. But Rabbi Yose says: Both the poor and the rich may eat after the removal.

(9) If one had inherited *shemittah*-produce or had received them as a gift, Rabbi Eliezer says: They must be given unto all who wish to eat from it [this is in accordance with the School of Shammai, (see 4:2) who maintain, that one may not eat *shemittah*-produce and be thankful to the person who has let him gather it, and thus, Rabbi Eliezer forbids the eating of *shemittah*-produce when bestowed by the owner as a favor. The only way he can overcome his natural

רבנו עובדיה מברטנורא

עקיבא: ז עניים נכנסים לפרדסאות. בשאר שני שבוע, ליטול לקט שכחה ופאה. וכן נכנסים לגנות במוצאי שביעית: עד שתדר רביעה שניה. מפני מותרות פירות שביעית שנשארו בה: בתבן ובקש של שביעית. דסתם תבן וקש חזי למאכל בהמה, ויש בו קדושת שביעית, ואסור לשרפו וליהנות בו הנאה של [אבוד], משום דרשינן לאכלה ולא להפסד, אבל כשנתבטל מה שבשדה ממאכל חיה, פקעה קדושת שביעית ממה שבבית: ח והגיע שעת הביעור. זמן ביעור הפירות לפי מקומם כדתנן לעיל שלש ארצות לביעור, ובברייתא שנינו אוכלין בענבים עד הפסח, בזיתים עד העצרת, בגרוגרות עד החנוכה, בתמרים עד הפורים, וכולן של שנה השמינית, וחמנים הללו בסתם שאין ידוע אם כלה לחיה מן השדה אם לאו. אבל בידוע הכל לפי מה שכלו: מחלק מזון שלש סעודות לכל אחד ואחד. מאנשי ביתו ואחר כך מחלק לשביניו ולקרוביו ומיודעיו, ומוציא ומניח על פתח ביתו ואומר אחינו בית ישראל מי שצריך לטול יטול: ועניים אוכלים אחר הביעור אבל לא עשירים. דכתיב (שמות כג) ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה, אביוני עמך ולא עמך: אחד עניים ואחד

feelings of gratitude is by requiring him to share the produce he had received with others]. But the Sages say: [We hold, like the School of Hillel who maintain that one may be thankful for receiving *shemittah*-produce, but, according to your view,] a sinner must not benefit [for he has been the recipient of a forbidden gift, and if allowed to eat, himself, and give to others, he will be deriving benefit from forbidden gifts], rather [according to your opinion it would be far better that it be required that] the produce should be sold to those who would eat it, [so that he not be the one who bestows additional favors] and the money divided among all. If one eats from dough of *shemittah* [flour] before *hallah* was taken from it, [*hallah* was the *terumah* set aside from dough which was given to the priest (see Numbers 15:19)] he has incurred the death penalty [by heaven. Though we deduce from the word לאכלה (Leviticus 25:6) that *shemittah*-produce is for eating only, ולא לשרפה — and not for burning, and *hallah*, if rendered defiled, had to be burned, thus, by designating it as *hallah* it has the potential to be destroyed, nevertheless, since the verse says: “The first of your kneadings, you shall set aside” (Numbers 5:20) and since this too falls under the category of the “first of your kneadings” it is subject to *hallah*].

רבנו עובדיה מברטנורא

עשירים. קרי ביה ואכלו אביוני וגם עמך. והלכה כר' יוסי: ט' ר' אליעזר אומר יתנו לאוכליהן. אף על פי שפירות הללו בהיתר נלקטו לאכלן בקדושת שביעית, מכל מקום סבר ר' אליעזר דאסור לזה שנתנו לו פירות הללו לאכלן לבדו אלא ינתנו לו שיאכלם הוא עם אחרים, דר' אליעזר לטעמיה דסבר בבית שמאי דאמרי (לעיל מ"ב פ"ד), אסור לאכול פירות שביעית בטובה, כלומר להחזיק טובה למי שנותן לו פירות שביעית דרחמנא אפקרינהו, הלכך זה שנתנו לו פירות שביעית במתנה או נפל לו בירושה אסור שיאכלם לבדו, שלא יחזיק טובה למי שהורישם לו או שנתנם לו במתנה, אלא יאכל אותם עם אחרים כדי שלא יהא אוכל פירות שביעית בטובה; **וחכמים אומרים אין החוטא נשכר.** חכמים לדבריו דרבי אליעזר קאמרי ליה, לדין מותר לאכול פירות שביעית בין בטובה בין שלא בטובה, אלא לדין דאמרת אסור לאכול פירות שביעית בטובה, היכי קאמרת ינתנו לאוכליהן ושרית למי שנתנו לו פירות שביעית במתנה לאכלן עם אחרים, והלא מצינו חוטא נשכר שאוכל אותן עם כל בני אדם, והדין נותן לפי דבריך שימכרו לאוכליהן שיפרע אותם מה שהן שוין כדי שלא יהא חוטא נשכר והדמים יתחלקו לכל אדם. ואין הלכה כרבי אליעזר: **האוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה.** דלא תימא אין חלה בשביעית, משום דכתיב לאכלה ולא לשרפה, וחלה אם נטמאת טעונה שריפה, קא משמע לן, דראשית עריסותיכם אמרה תורה, מאיזו עיסה שתהיה, חלה תרימו: